

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-2026 AKADEMİK YILI GÜZ/BAHAR DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ TEMEL İSLAM BİLİMLERİ BÖLÜMÜ İSLAM HUKUKUNDA MAKASIT DERSİ DERS İZLENCE FORMU	ARÜ.FR.004	ARÜ.FR.004
		24.11.2025	24.11.2025
		10.12.2025	10.12.2025
		1	1
		1/8	1/8

Ders Kodu	Ders Adı	Zorunlu (Z) /Seçmeli (S)	Yıl	Yarı Yıl	Anabilim Dalı
SEC397	İslam Hukukunda Makasıt	SEÇMELİ	3	5	Fıkıh
Haftalık Ders Saati, Kredi, AKTS		Teori	Uygulama	Kredi	AKTS
		2	0	2	2

GENEL BİLGİLER

Dersin Amacı

Hukuk içerisinde maslahatın yerinin kavranması

Dersin İçeriği

1-Kavramsal çerçeve 2-Hukukun amaçları ve fonksiyonları 3-Makasıdüşeria teorisi 4-Makasıt teorisinin teorik ve pratik faydaları 5-Makasıtın fıkıh usulünde ele alınışı 6-Usulcülerin görüşleri bağlamında Makasıt 7-Maksıdüşşerianın üç mertebesi ve bu üç mertebeyi tamamlayan unsurlar. 8-Zaruriyatı oluşturan temel değerler (Dinin ve hayatın korunması) 9-Zaruriyatı oluşturan temel değerler (akıl, neslin ve malın korunması) 10-Haciyat 11-Tahsiniyat ve mükemmilat 12-Maksıdüşşerianın üç mertebesinin birbiriyle ve tekmileleriyle olan ilişkileri 13-Maksıdüşşerianın üç mertebesinin e tekmileleriyle olan ilişkileri 14-Makasıtla ilgili külli kaideler

Dersin Kitabı / Malzemesi / Önerilen Kaynaklar

DERS KİTABI

Ali, Pekcan, İslam Hukukunda Makasıt Teorisi, Hikmetevi yayınları

İLAVE KAYNAKLAR

İbn Aşur, İslam hukuk Felsefesi

Ahmet Yaman, Makasıt ve İçtihat

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-2026 AKADEMİK YILI GÜZ/BAHAR DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ TEMEL İSLAM BİLİMLERİ BÖLÜMÜ İSLAM HUKUKUNDA MAKASIT DERSİ DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	04.12.2025
		Revizyon Tarihi:	-
		Revizyon No:	0
		Sayfa:	2/8

Planlanan Öğrenme Etkinlikleri ve Öğretme Yöntemleri

Anlatım, soru cevap, tartışma, müzakere

Ders İçin Önerilen Diğer Hususlar

Derse hazırlıklı gelmesi önerilir.

Dersi Veren Öğretim Elemanı / Yardımcıları

Dr. Öğrt. Üyesi Yahya MACİT

Dersin Verilişi

Anlatım, soru cevap, tartışma, müzakere

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-2026 AKADEMİK YILI GÜZ/BAHAR DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ TEMEL İSLAM BİLİMLERİ BÖLÜMÜ İSLAM HUKUKUNDA MAKASIT DERSİ DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	04.12.2025
		Revizyon Tarihi:	-
		Revizyon No:	0
		Sayfa:	3/8

Hafta	Konu
1. Hafta	Kavramsal çerçeve
2. Hafta	Hukukun amaçları ve fonksiyonları
3. Hafta	Makasıdüşeria teorisi
4. Hafta	Makasıt teorisinin teorik ve pratik faydaları
5. Hafta	Makasıdın fıkıh usulünde ele alınışı
6. Hafta	Usulcülerin görüşleri bağlamında Makasıt
7. Hafta	Maksıdüşşerianın üç mertebesi ve bu üç mertebeyi tamamlayan unsurlar
Ara Sınav	
8. Hafta	Zaruriyatı oluşturan temel değerler (Dinin ve hayatın korunması)
9. Hafta	Zaruriyatı oluşturan temel değerler (aklın, neslin ve malın korunması)
10. Hafta	Haciyat
11. Hafta	Tahsiniyat ve mükemmilat
12. Hafta	Maksıdüşşerianın üç mertebesinin birbiriyle ve tekmileleriyle olan ilişkileri
13. Hafta	Maksıdüşşerianın üç mertebesinin e tekmileleriyle olan ilişkileri
14. Hafta	Makasıtle ilgili külli kaideler
Final Sınavı + Bütünleme Sınavı	

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-2026 AKADEMİK YILI GÜZ/BAHAR DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ TEMEL İSLAM BİLİMLERİ BÖLÜMÜ İSLAM HUKUKUNDA MAKASIT DERSİ DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	04.12.2025
		Revizyon Tarihi:	-
		Revizyon No:	0
		Sayfa:	4/8

DEĞERLENDİRME		
Etkinlik	Adet	Ağırlık (%)
Vize	1	40
Final	1	60
Diğer (Ödev, Sunum, Sözlü, Derse Katılım, Grup Çalışması, vb.)		
Toplam		%100

ÖĞRENME ÇIKTILARI (ÖÇ)	
ÖÇ-1	Kavramsal çerçeveyi ve Hukukun amaçları ve fonksiyonlarını bilir
ÖÇ-2	Makasıdüşeria teorisini bilir
ÖÇ-3	Makasit teorisinin teorik ve pratik faydalarını bilir
ÖÇ-4	Makasıdın fıkıh usulünde ele alınışını ve Usulcülerin görüşleri bağlamında Makasit konusunu bilir.
ÖÇ-5	Maksıdüşşerianın üç mertebesi (Zaruriyat, Hacıyat Tahsiniyat) ve bu üç mertebeyi tamamlayan unsurlar bilinir
ÖÇ-6	Maksıdüşşerianın üç mertebesinin birbiriyle ve tekmileleriyle olan ilişkileri bilinir.
ÖÇ-7	Makasitla ilgili külli kaideler bilinir.
ÖÇ-8	Def-i Mfasid ve celb-i menafi ile ilgili konuları bilir.

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-2026 AKADEMİK YILI GÜZ/BAHAR DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ TEMEL İSLAM BİLİMLERİ BÖLÜMÜ İSLAM HUKUKUNDA MAKASIT DERSİ DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	04.12.2025
		Revizyon Tarihi:	-
		Revizyon No:	0
		Sayfa:	5/8

ÖĞRENME ÇIKTILARI (ÖÇ) – PROGRAM ÖĞRENME ÇIKTILARI (PÖÇ) İLİŞKİSİ

	PÖ Ç 1	PÖ Ç 2	PÖ Ç 3	PÖ Ç 4	PÖ Ç 5	PÖ Ç 6	PÖ Ç 7	PÖ Ç 8	PÖ Ç 9	PÖ Ç 10	PÖ Ç 11	PÖ Ç 12	PÖ Ç 13	PÖ Ç 14	PÖ Ç 15	
ÖÇ 1	5	5	5	3	4	5	4	3	2	2	5	5	3	3	5	
ÖÇ 2	5	5	5	3	4	5	4	3	2	2	5	5	3	3	5	
ÖÇ 3	5	5	5	3	4	5	4	3	2	2	5	5	3	3	5	
ÖÇ 4	5	5	5	3	4	5	4	3	2	2	5	5	3	3	5	
ÖÇ 5	5	5	5	3	4	5	4	3	2	2	5	5	3	3	5	
ÖÇ 6	5	5	5	3	4	5	4	3	2	2	5	5	3	3	5	
ÖÇ 7	5	5	5	3	4	5	4	3	2	2	5	5	3	3	5	
ÖÇ 8	5	5	5	3	4	5	4	3	2	2			3	3	5	
0 - Katkı Yok		1 - ÇokDüşükDüze ydeKatkı			2 - DüşükDüzeyde Katkı			3 - Orta DüzeydeKatkı			4 - Yüksek DüzeydeKatkı			5 - Çok Yüksek DüzeydeKatkı		

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-2026 AKADEMİK YILI GÜZ/BAHAR DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ TEMEL İSLAM BİLİMLERİ BÖLÜMÜ İSLAM HUKUKUNDA MAKASIT DERSİ DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	04.12.2025
		Revizyon Tarihi:	-
		Revizyon No:	0
		Sayfa:	6/8

DERS-PROGRAM EĞİTİM AMACI (PEA) İLİŞKİSİ

PEA.1 İlahiyat alanında lisans ve lisansüstü eğitiminin niteliğini geliştirmek	Evet ☒ Hayır ☐
PEA.2 Bilimsel bilgi üretmek	Evet ☒ Hayır ☐
PEA.3 Fakültemizin iç dış paydaş memnuniyetini artırmak	Evet ☒ Hayır ☐
PEA.4 Sosyal sorumluluk projeleriyle toplumun bilgi düzeyine katkı sağlamak	Evet ☒ Hayır ☐
PEA.5 İhtiyaç ve talebe göre başta Diyanet İşleri Başkanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı olmak üzere tüm kurumsal veya özel kurum ve kuruluşlarla ilişkileri geliştirmek	Evet ☒ Hayır ☐
PEA.6 Çeşitli ulusal ve uluslararası akademik etkinlikler yoluyla bireysel toplumsal ve evrensel insani değerlere katkı sunmak	Evet ☒ Hayır ☐

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-2026 AKADEMİK YILI GÜZ/BAHAR DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ TEMEL İSLAM BİLİMLERİ BÖLÜMÜ İSLAM HUKUKUNDA MAKASIT DERSİ DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	04.12.2025
		Revizyon Tarihi:	-
		Revizyon No:	0
		Sayfa:	7/8

DERS-PROGRAM ÖĞRENİM ÇIKTISI (PÖÇ) İLİŞKİSİ

P.Ç.1. İlahiyat alanında temel kavramları kavrar, kavramlar arası ilişkilere hâkimdir.	Evet X Hayır ☐
P.Ç.2. Alanıyla ilgili öğretim programları, öğretim strateji, yöntem ve teknikleri ile ölçme ve değerlendirme bilgisine sahiptir	Evet X Hayır ☐
P.Ç.3. Alanında edindiği kuramsal ve uygulamalı bilgileri; eğitim-öğretim, araştırma ve topluma hizmet alanlarında kullanır.	Evet X Hayır ☐
P.Ç.4. İlahiyat alanı için uygun araçları seçer, kullanır, geliştirir ve bilişim teknolojilerinden etkin bir şekilde yararlanır.	Evet X Hayır ☐
P.Ç.5. Klasik ve güncel dini meseleleri saptama, tanımlama, yorumlama, formüle etme ve çözme becerisine sahiptir; bu amaçla uygun analiz, sentez ve modelleme yöntemlerini seçer ve uygulamadaki yansımalarını değerlendirir.	Evet X Hayır ☐
P.Ç.6. Türkçe ve en az bir yabancı dilde sözlü/yazılı etkin iletişim/hitabet kurma ve anlatım becerisine sahiptir.	Evet X Hayır ☐
P.Ç.7. İlahiyat alt dalları ve diğer bilim alanları ile ilişki kurarak disiplinler arası araştırma-inceleme, yorum ve analiz yapar.	Evet X Hayır ☐
P.Ç.8. Kendini motive edebilme, bilgiye erişebilme, bilim ve teknolojiadaki gelişmeleri izleme, zaman yönetimi, kendini sürekli yenileme becerisi ve yaşam boyu öğrenme bilincine sahiptir.	Evet X Hayır ☐
P.Ç.9. Bireysel inisiyatif olarak bağımsız çalışır veya ekip üyesi olarak sorumluluk alır.	Evet X Hayır ☐
P.Ç.10. Sorumluluğu altındakilerin kişisel ve mesleki alandaki gelişimine yönelik etkinlikleri planlar.	Evet X Hayır ☐
P.Ç.11. Uzmanlık bilgisini, toplumsal sorumluluk bilinciyle bilimsel ve ahlaki değerlere uygun olarak kullanır.	Evet X Hayır ☐
P.Ç.12. Dini anlayış ve uygulamaların evrensel ve toplumsal boyutlardaki (güvenlik, sağlık, iktisat, çevre, vb.) etkileri ve hukuksal sonuçları konusunda farkındalık sahibidir.	Evet X Hayır ☐
P.Ç.13. Değişen hayata ve yeniliğe karşı açık tutuma sahiptir.	Evet X Hayır ☐
P.Ç.14. Bilimsel, toplumsal, ekonomik, yasal ve siyasal gelişmelerden haberdardır.	Evet X Hayır ☐

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-2026 AKADEMİK YILI GÜZ/BAHAR DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ TEMEL İSLAM BİLİMLERİ BÖLÜMÜ İSLAM HUKUKUNDA MAKASIT DERSİ DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	04.12.2025
		Revizyon Tarihi:	-
		Revizyon No:	0
		Sayfa:	8/8

DERS-PROGRAMA ÖZGÜ ÖLÇÜT (PÖÖ) İLİŞKİSİ

PÖÖ.1. Kur'an-ı Kerim bilgisine, doğru tilavet becerisine ve yeterli ezbere sahip olma	Evet X Hayır ☐
PÖÖ.2. Arapça temel kaynakları okuma ve anlama yetkinliğine sahip olma	Evet X Hayır ☐
PÖÖ.3. İtikat, ibadet, ahlak ve muamelata dair usul ve esasları kavrama ve dayandığı temelleri bilme	Evet X Hayır ☐
PÖÖ.4. Kur'an ve sünnet bütünlüğünü esas alan bir yaklaşıma sahip olma	Evet X Hayır ☐
PÖÖ.5. Bütüncül ve sistematik bir dini düşünce ve kavrayışa sahip olma	Evet X Hayır ☐
PÖÖ.6. Zaman ve mekâna göre ortaya çıkan farklı dini yaklaşımları doğru anlama ve tutarlı değerlendirme yetkinliğine sahip olma	Evet X Hayır ☐
PÖÖ.7. Din istismarı, şiddet, İslam karşıtlığı gibi dine ve topluma zararlı eğilimlere karşı söylem ve tutum geliştirebilme yetkinliğine sahip olma	Evet X Hayır ☐
PÖÖ.8. Farklı düşünce ve yorumlar karşısında saygı ve adaleti esas alma yetkinliğine sahip olma	Evet X Hayır ☐
PÖÖ.9. Kişi ve kurumlar yerine ilke ve değerleri üstün tutan bir anlayışa sahip olma	Evet X Hayır ☐
PÖÖ.10. Dinin temel kaynakları ve bilimsel verilere dayalı din eğitimi ve din hizmetleri verme yetkinliğine sahip olma	Evet X Hayır ☐
PÖÖ.11. Toplumun inanç, ibadet, ahlak, örf ve adetlerini İslam'ın temel kaynakları ışığında yorumlama ve toplumu aydınlatma yetkinliğine sahip olma	Evet X Hayır ☐
PÖÖ.12. Dini danışmanlık ve rehberlik bilgi ve becerisine sahip olma	Evet X Hayır ☐
PÖÖ.13. Akıl, bilgi, istişare, emanete riayet, ehliyet ve adalet gibi temel değerler/ilkeler ışığında çalışma ve sorumluluk üstlenebilme yetkinliğine sahip olma	Evet X Hayır ☐
PÖÖ.14. İslam kültür, sanat ve medeniyeti hakkında temel ve bütüncül bilgilere sahip olma	Evet X Hayır ☐